

Kropyvko, M. F. et al. *Orhanizatsiia upravlinnia ahrarnoiu ekonomikoiu* [The organization of the Department of agricultural Economics]. Kyiv, 2008.

Mazniev, H. Ye. "Metodolohichni zasady stvorennia ta efektyvnoho funkcionuvannia innovatsiinykh tekhnolohichnykh klasteryv" [Methodological bases of creation and effective functioning of innovative technology clusters]. *Ekonomika APK*, no. 1 (2015): 70-77.

Novytskyi, V. Ye. *Mizhnarodna ekonomichna diialnist Ukrainy* [International economic activity of Ukraine]. Kyiv: KNEU, 2003.

Nikolaenko, S. M. "Svitovyi ta vitchyzniani dosvid formuvannia klasternykh struktur" [World and domestic experience of formation of cluster structures]. <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19397/1/3.pdf>

Odintsov, O. M. "Klasterna osnova ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv APK" [Cluster-based economic development of agricultural enterprises]. *Ahrosvit*, no. 14 (2012): 25-29.

Pulina, T. V. "Informatsiine zabezpechennia stvorennia ta rozvytku klasternykh obiednan pidpriemstv kharchovoi promyslovosti" [Information provision of creation and development of

cluster unions of food industry enterprises]. *Biznes Inform*, no. 5 (2013): 145-152.

Porter, M. E. *Konkurentsya* [Competition]. Moscow: Vilyams, 2005.

Rossokha, V. V. "Klasterna model orhanizatsii vyrobnychykh system" [Cluster model of production systems]. *Ekonomika APK*, no. 10 (2011): 146-152.

Sabluk, P. T. "Osnovni napriamy rozvytku vysokoefektyvnoho ahropromysloвого vyrobnytstva v Ukraini" [The main directions of development of highly efficient agricultural production in Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 7 (2002): 10-18.

Sokolenko, S. I. *Klasteri v hlobalnii ekonomitsi* [Clusters in a global economy]. Kyiv: Lohos, 2004.

Voinovych, I. I. *Systema rehuliuвання promyslovoi kooperatsii* [Control system of industrial cooperation]. Kyiv: NIURV, 2001.

Yakushev, O. "Svitovyi dosvid rozvytku klasteryv: mozhlyvosti adaptatsii v Ukraini" [World experience of development of clusters: opportunities for adaptation in Ukraine]. <http://zbirecon.com/wp-content/uploads/2015/06/28.pdf>

УДК 657.01(075.8)338.48 (043.3)

ВПЛИВ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

© 2017 МОМОНТ Т. В.

УДК 657.01(075.8)338.48 (043.3)

Момонт Т. В. Вплив диверсифікаційних процесів на організацію бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної індустрії

Метою статті є визначення можливості впливу диверсифікаційних процесів на організацію бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної індустрії. Досліджено вплив диверсифікаційної стратегії діяльності підприємства на організацію та методику бухгалтерського обліку. Визначено заходи диверсифікації, які реалізуються через сферу бухгалтерського обліку. Графічно представлено процес диверсифікації діяльності туристичного підприємства. Обґрунтовано необхідність застосування підприємствами туристичної сфери Програми диверсифікації діяльності туристичного підприємства та запропоновано її структуру. У розділі «Організація обліку» даного документа розкрито оперативні та стратегічні заходи, що реалізуються у сфері бухгалтерського обліку.

Ключові слова: туристична індустрія, диверсифікація, організація обліку.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Момонт Тетяна Василівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Житомирська філія Київського інституту бізнесу та технологій (вул. Комерційна, 2, Житомир, 10029, Україна)

E-mail: momont_tv@ukr.net

УДК 657.01(075.8)338.48 (043.3)

Момонт Т. В. Влияние диверсификационных процессов на организацию бухгалтерского учета субъектов туристической индустрии

Целью статьи является определение возможности влияния диверсификационных процессов на организацию бухгалтерского учета субъектов туристической индустрии. Исследовано влияние диверсификационной стратегии деятельности предприятия на организацию и методику бухгалтерского учета. Определены средства диверсификации, которые реализуются через сферу бухгалтерского учета. Графически представлен процесс диверсификации деятельности туристического предприятия. Обоснована необходимость применения предприятиями туристической сферы Программы диверсификации деятельности туристического предприятия и предложена её структура. В разделе «Организация учета» данного документа раскрыты оперативные и стратегические мероприятия, реализующиеся в сфере бухгалтерского учета.

Ключевые слова: туристическая индустрия, диверсификация, организация учета.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Момонт Татьяна Васильевна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, учета и налогообложения, Житомирский филиал Киевского института бизнеса и технологий (ул. Коммерческая, 2, Житомир, 10029, Украина)

E-mail: momont_tv@ukr.net

UDC 657.01(075.8)338.48 (043.3)

Momont T. V. The Influence of Diversification Processes on Organization of Accounting of the Tourism Industry Actors

The article is aimed at determining whether the diversification processes can influence organization of accounting of the tourism industry actors. Impact of the diversification strategy of enterprise's activity on organization and methods of accounting has been researched. Means of diversification that are being implemented through accounting have been defined. The process of diversifying the activity of tourism enterprise has been graphically presented. There is a need for applying the Program for diversification of activity of tourism enterprise by the enterprises in the tourism sphere, structure of which has been proposed. The «Accounting organization» section of this document discloses the operational and strategic activities that are being undertaken in the area of accounting.

Keywords: tourism industry, diversification, accounting organization.

Fig.: 2. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Momont Tetiana V. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Zhytomyr Branch of Kyiv Institute of Business and Technology (2 Komertsiiina Str., Zhytomyr, 10029, Ukraine)

E-mail: momont_tv@ukr.net

Розвиток туристичної індустрії сьогодення перебуває в стадії глибокої кризи, що спричинено політичними та економічними процесами, які відбуваються в країні. Для виведення підприємств з кризового стану та активізації діяльності суб'єктів господарювання у світовій економіці застосовують різні підходи, у тому числі широко використовується диверсифікація діяльності, що дозволяє вирішити ряд проблем, з якими стикаються підприємства. Незважаючи на те, що застосування різноманітних методів диверсифікації діяльності в сучасних умовах є одним з основних напрямів розвитку підприємств різних сфер господарювання, дослідження щодо впливу диверсифікаційних процесів на методіку та організацію обліку практично не здійснювалися.

Питанням дослідження діяльності туристичних підприємств та здійснення ними бухгалтерського обліку зокрема присвячені роботи ряду вчених, які приділяли увагу організації бухгалтерського обліку діяльності туристичних операторів і туристичних агентів, процесу формування собівартості туристичного продукту та вдосконаленню контрольних процедур на туристичних підприємствах [1]; розробці методики відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з реалізації туристичних послуг, придбаних за умов елонтенту та комітменту [2]; висвітленню економічних переваг розвитку малого бізнесу в галузі сільського та «зеленого» туризму України, а також розробці підходів до організації бухгалтерського обліку та проведення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання туристичної діяльності в сільській місцевості [3].

Метою статті є визначення можливості впливу диверсифікаційних процесів на організацію бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної індустрії.

Концептуальні дослідження щодо розробки теоретичних, методологічних та організаційних положень щодо контролю та аналізу діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації здійснено в дисертації М. Д. Корінко [4]. Ученим побудовано алгоритмічну модель і розроблено методіку її застосування для прийняття управлінських рішень за умов диверсифікації діяльності за оцінками, одержаними в результаті контролю та аналізу. Дослідження щодо того, які зміни відбуваються в системі бухгалтерського обліку, в його методиці, організації, науковцем здійснено в частині використання даних бухгалтерського обліку для управління диверсифікацією: діяльності (внутрішнє зростання) – відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які відображають порядок відображення в обліку й звітності господарських операцій, визначених проектом; суб'єкта господарювання (зовнішнє зростання підприємства) відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» та Міжнародного стандарту фінансової звітності 3 «Об'єднання бізнесу» [4, с. 15].

Наведене інформаційне забезпечення контрольно-аналітичної системи стосується всіх напрямів диверсифікації, а також потребує поглиблення в частині чіткого визначення об'єктів бухгалтерського обліку, щодо яких можуть змінюватися підходи до організації та методики. Саме тому ми вважаємо за необхідне обґрунтувати

вплив здійснення процесів диверсифікації на побудову системи бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної діяльності та визначити, як саме цей вплив проявляється і яких складових стосується.

Туристичним підприємствам слід постійно здійснювати моніторинг економічних процесів, досліджуючи причини їх динаміки, а саме: 1) швидкість оновлення асортименту продукції, запропонованої на ринку, що залежить від скорочення життєвого циклу товарів, робіт та послуг; 2) зміни смаків і вподобань споживачів; 3) загострення конкурентної боротьби товаровиробників; 4) глобалізацію економічних процесів; 5) прискорення науково-технічного прогресу; 6) здійснювати постійний аналіз уповільнення/пришвидження темпів економічного зростання.

Вищенаведене вказує на те, що туристичні підприємства, які вибрали диверсифікацію як стратегічний напрям здійснення своєї діяльності (з можливим впливом як на всі, так і на частину її складових), повинні вносити значні коригування до процесу її організації. Причому зазнавати впливу можуть всі складові діяльності таких суб'єктів господарювання, які реалізуються через такі елементи, як набір продуктів та послуг, ринки та їх сегменти, групи клієнтів та посередників, джерела та напрями інвестування, технології здійснення діяльності.

Як справедливо зазначає Є. Е. Манохіна, необхідність проведення диверсифікації викликана проблемами, для вирішення яких слід «...здійснювати нові види діяльності, виробництво нових видів продукції (або проводити зворотну диверсифікацію – скорочувати номенклатуру і асортимент виробів), змінювати спрямованість інвестиційної діяльності» [5, с. 9].

Отже, зміни можуть стосуватися як організаційної структури всього туристичного підприємства, його структурних одиниць, так і процесів створення інформаційних потоків на туристичному підприємстві. У даній статті ці зміни будемо розкривати щодо структури бухгалтерської служби, організації її роботи, форм забезпечення інформаційних потреб керівництва (*рис. 1*).

Практика організації бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах побудована на законодавчо встановлених принципах бухгалтерського обліку, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в редакції від 06.02.2015 р. [6] та принципах, визначених практичною діяльністю суб'єктів господарювання та обґрунтованих науковцями облікової сфери.

Зауважимо, що організація бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах будується власниками або уповноваженими органами, які несуть повну відповідальність за зазначений процес, та залежить, окрім зазначених принципів, від ряду критеріїв: форми власності новоствореного туристичного підприємства; організаційно-правової форми туристичного підприємства; характеру діяльності та обсягів реалізації туристичного продукту; чисельності наявного персоналу; виду діяльності суб'єкта господарювання (фірму-туроператор чи фірма-турагент); кількості туристів, яким надано туристичні послуги.

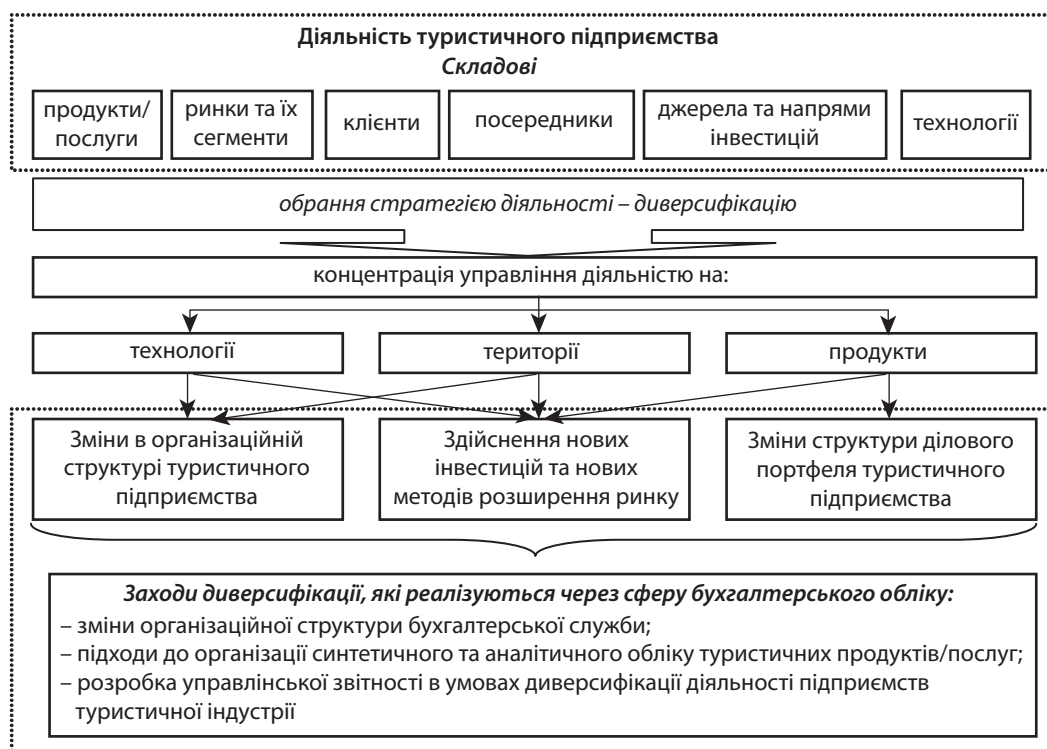

Рис. 1. Вплив диверсифікаційної стратегії діяльності підприємства на організацію та методуку бухгалтерського обліку

Перш за все, на нашу думку, на організацію обліку туристичної діяльності впливає вид діяльності суб'єкта туристичної індустрії. Незважаючи на пряму залежність системи організації бухгалтерського обліку від загальноприйнятих національних принципів та практичних критеріїв побудови діяльності, він підлягає постійній модернізації. Це відбувається за рахунок постійних змін в інформаційному середовищі та нових процесах, які все частіше впроваджують підприємства, щоб вирішити проблеми здійснення своєї діяльності.

Сучасні процеси диверсифікації діяльності туристичних підприємств носять складний і неоднозначний характер. Тому необхідно приділяти особливу увагу їх організації та вони не повинні ґрунтуватися на механічному перенесенні досвіду інших галузей економіки.

Щодо послідовності здійснення диверсифікації діяльності – не існує однозначного підходу; науковці намагаються розкрити цей процес з різних точок зору, вказуючи на особливості, які притаманні саме їх дослідженню. Проте найбільш повний перелік основних етапів здійснено в дисертації О. В. Єрьоміної [7], яка пропонує таку послідовність процесу диверсифікації:

1. Ухвалення рішення про підготовку диверсифікації (аналіз існуючих матеріальних, фінансових, кадрових, інформаційних ресурсів підприємства; аналіз перспектив зростання у своїй галузі; підготовка та розсилка анкет керівникам підрозділів з пропозицією висловити своє ставлення до диверсифікації та вказати на мотиви її проведення; узагальнення групою експертів відповідей на ці анкети та виявлення конфігурації «поля» цих відповідей).

2. Підготовка диверсифікації та прийняття рішення про її проведення (перевірка доцільності здійснення

пропозицій, що надійшли про диверсифікацію; вибір раціонального виду диверсифікації та найбільш ефективної стратегії її реалізації; розробка стратегічного плану з урахуванням диверсифікації; прийняття рішення про диверсифікацію, його юридичне оформлення).

3. Здійснення диверсифікації (реорганізація систем управління диверсифікованим підприємством; перебудова всіх сфер диверсифікованого підприємства з метою створення єдиної виробничої системи; уточнення розрахунок економічної ефективності диверсифікованого підприємства).

4. Постдиверсифікаційні заходи (оцінка проміжних результатів проведеної диверсифікації, її ефективності та перспектив; коригування прийнятих рішень щодо диверсифікації на підставі вищезазначеної оцінки) [7, с. 12–13].

Попри те, що науковцем описано особливості організації диверсифікації виробництва для машинобудівних підприємств, ключовим вважаємо виділення чотирьох основних етапів: 1) аналітично-підготовчий етап; 2) організаційно-підготовчий етап; 3) здійснення диверсифікаційних заходів; 4) постдиверсифікаційні заходи (рис. 2).

Впровадження процесів диверсифікації на туристичному підприємстві є доцільним тільки за умови їх належної організації, оскільки в протилежному випадку не буде отримано належного результату, а витрати на її здійснення будуть значні. Саме тому нами рекомендовано в ході організації процесу диверсифікації провести аналіз методик щодо оцінки результатів диверсифікації та визначити ті методи, які найкращим чином підходять під конкретний проект. Формування системи результативних показників можливе тільки після визначення

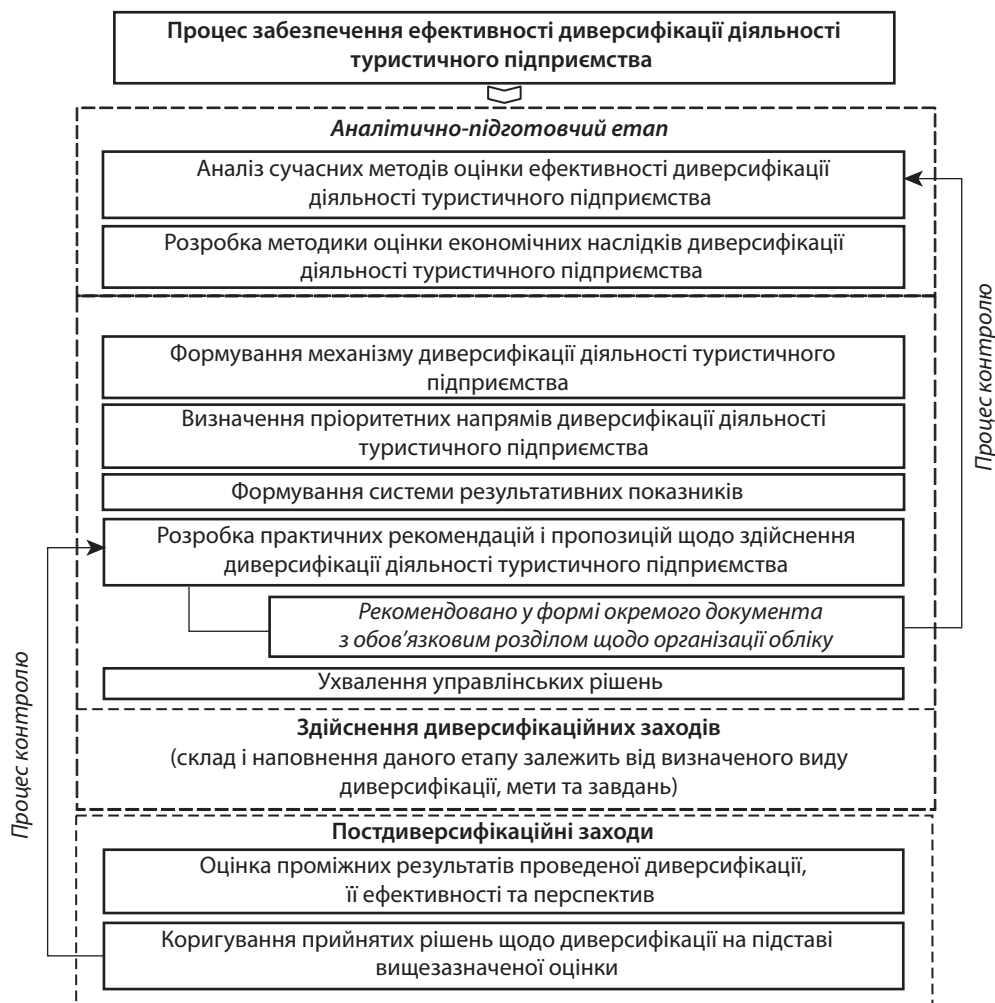

Рис. 2. Процес диверсифікації діяльності туристичного підприємства

пріоритетних напрямів диверсифікації діяльності туристичного підприємства (впровадження нових туристичних продуктів, розширення сфери діяльності тощо).

Враховуючи напрям нашого дослідження, особливу увагу в ході організації диверсифікації діяльності туристичних підприємств приділено заходам організації обліку. Проте дана позиція не є суб'єктивною, обліковій стороні даного процесу приділяли увагу й інші науковці. Так, Є. Ф. Перегуда в розробленій моделі організаційно-економічного механізму диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств виділила економічну та організаційно-правову підсистему забезпечення ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств [8, с. 39–40]. Обліковий елемент у даному механізмі, на думку науковця, посідає важливе місце, адже формує інформаційно-аналітичну базу та використовується для прийняття управлінських рішень [8, с. 42]. При цьому Є. Ф. Перегуда обмежилася тільки характеристикою одного з елементів методу бухгалтерського обліку – документування – і зовсім не розкрила особливостей інших, зокрема звітності. Хоча саме остання є основним інформаційним джерелом для прийняття зважених управлінських рішень. Крім того, вважаємо за необхідне наголосити на тому, що виконання визначе-

ного Є. Ф. Перегудою завдання облікового елементу – «забезпечення точного документування операцій та, на основі цього, контролю виконання планів» [8, с. 42] потребує, передусім, виконання організаційних заходів бухгалтерського обліку.

Важливим етапом у ході організації процесу диверсифікації діяльності туристичного підприємства є розробка практичних рекомендацій та пропозицій щодо його здійснення. Пропонуємо це робити у формі окремого документа, зокрема Програми диверсифікації діяльності туристичного підприємства. У даному документі вважаємо доцільним виділення окремого розділу, який би стосувався питань організації обліку на туристичному підприємстві (табл. 1).

Необхідність виділення окремого розділу «Організація обліку» обумовлена потребою розкриття інформаційних запитів керівництва та іншого управлінського персоналу щодо проходження процесу диверсифікації. Відповідно до визначених запитів доцільним є формування переліку заходів, які реалізуються у сфері бухгалтерського обліку як основного інформаційного джерела про результати діяльності туристичного підприємства.

Розвиток туристичного підприємства залежить від того, наскільки точно визначено основні цілі та описано склад заходів диверсифікації, а також від результа-

Рекомендована структура Програми диверсифікації діяльності туристичного підприємства

№ з/п	Назва розділу	Питання, які розкриваються
1	Загальні положення	Мета, завдання, строки здійснення
2	Характеристика процесу диверсифікації	Напрями диверсифікації діяльності туристичного підприємства (конкретизуються за видами діяльності, туристичними продуктами)
3	Заходи диверсифікації:	
3.1	Оцінка ринку туристичних продуктів	Пропозиції щодо оптимального співвідношення реалізаційної ціни й собівартості; можливості та шляхи розширення туристичних продуктів
3.2	Виробництво туристичних продуктів/надання туристичних послуг	Аналіз наявних ресурсів, порівняння із запланованими обсягами ресурсів, заходи щодо їх залучення
3.3	Організаційний план	Організаційна структура туристичного підприємства, аналіз управлінського та кадрового складу, фактична кількість працівників, пропозиції щодо її зміни (збільшення/зменшення)
3.4	Організація обліку	<i>Оперативні та стратегічні заходи щодо організації обліку (внесення змін до посадових інструкцій бухгалтерів, Положення про облікову службу), інформаційні запити керівництва; організація аналітичного обліку; форми управлінської звітності</i>
4	Критерії оцінки ефективності	Розрахунок конкретних значень результативних показників

тивності програми диверсифікації. Саме тому, на думку Є. Е. Манохіної, при розробці програми диверсифікації обов'язковим є принцип альтернативності, що полягає в підготовці декількох варіантів розвитку підприємства, відповідно до вибору стратегічних цілей та альтернатив варіантів диверсифікації. При цьому необхідна оцінка ефективності тієї чи іншої альтернативи диверсифікації [5, с. 10].

У рамках завдання диверсифікації діяльності для підприємств туристичної індустрії можна виділити дві основні мети: 1) мінімізація наслідків кризи, в якій опинилося підприємство; 2) розробка рішень для зайняття певної ніші на ринку туристичних продуктів у найближчій перспективі.

Розглядаючи диверсифікацію діяльності відразу і як інструмент підвищення поточної ефективності діяльності туристичного підприємства, і як стратегію зайняття ним належного місця на ринку туристичних продуктів, доцільним є описання переліку оперативних і стратегічних заходів. У частині визначеної нами складової «Організація обліку» ці заходи доцільно представити у вигляді оперативних і стратегічних.

Причому оперативні заходи щодо організації обліку можуть передбачати: зміну підходів до організації аналітичного обліку доходів та витрат діяльності, які виникають; розробку внутрішньої звітності, що враховує інформаційні потреби управлінського персоналу в період здійснення диверсифікації діяльності.

До складу заходів щодо організації обліку стратегічного характеру слід віднести ті, впровадження яких передбачає понесення значних сум грошових витрат та/або реалізація яких є довготривалою та може охоплювати значний часовий проміжок, зокрема: зміна форми організації бухгалтерського обліку; зміна або коригування форми ведення бухгалтерського обліку; зміна організа-

ційної структури бухгалтерської служби (відкриття/закриття відділів, підбір персоналу на нові вакансії).

Слід зазначити, що зміни, які необхідно вносити до організації обліку оперативного характеру, як правило, повинні бути відразу зазначені в Наказі (Положенні) про облікову політику. Проте виникає питання: що саме представляють собою такі нововведення – зміни чи доповнення до облікової політики?

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [9] і Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [10] облікова політика може змінюватися у випадках, якщо змінюються на підприємстві статутні вимоги; змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності; зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Якщо види діяльності, які буде здійснювати туристичне підприємство в рамках Програми диверсифікації, визначено в його установчих документах, проте перед цим не здійснювалися, то ці операції неможна розглядати як зміну облікової політики, а тільки як її доповнення. Саме тому жодних заходів щодо відображення впливу зміни облікової політики на події та операції минулих періодів (коригування сальдо нерозподіленого прибутку або повторне надання порівняльної інформації) бухгалтерській службі підприємства здійснювати не потрібно.

Заходи організації обліку стратегічного характеру матимуть вплив на значно ширший перелік документів, які регламентують бухгалтерський облік на підприємстві, зокрема це може бути і Положення про бухгалтерську службу, посадові інструкції працівників бухгалтерської служби тощо. Проте доцільність їх коригування

може бути визначена тільки на певному етапі процесу диверсифікації, коли вже будуть отримані перші фактичні показники, які можна порівняти із запланованими значеннями.

У ході здійснення диверсифікації серед можливих заходів організації обліку стратегічного характеру слід виділити зміну форми ведення бухгалтерського обліку завдяки розширенню асортименту товарів, робіт та послуг або об'єднанню видів діяльності суб'єктів господарювання. У результаті виникає необхідність у вирішенні ряду проблем, що стосуються вибору суб'єктів ведення обліку, тобто зміна форми організації обліку.

ВИСНОВКИ

Туристичні підприємства, які вибрали диверсифікацію як стратегічний напрям здійснення своєї діяльності (з можливим впливом як на всі, так і на частину її складових), повинні вносити значні коригування до процесу її організації. Ці зміни можуть стосуватися як організаційної структури всього туристичного підприємства, його структурних одиниць (зокрема бухгалтерської служби), так і процесів створення інформаційних потоків на туристичному підприємстві (зокрема організації роботи бухгалтерської служби, форм забезпечення інформаційних потреб керівництва). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Шляхтич Т. В.** Особливості організації обліку туристичної діяльності. *Управління розвитком*. 2014. № 9. С. 31–33.
2. **Височан О. С.** Концептуалізація розвитку бухгалтерського обліку у суб'єктів, що здійснюють туристичну діяльність: монографія. Львів: Видавництво Тараса Сороки, 2015. 312 с.
3. **Рошко Н. Б.** Особливості обліку туристичних послуг, обумовлені специфікою туристичної діяльності. *Економічні науки: зб. наук. пр.* 2010. Вип. 6. С. 228–236.
4. **Корінько М. Д.** Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: *автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09*. Київ, 2008. 36 с.
5. **Манохина Е. Э.** Диверсификация производства как форма реализации стратегии промышленного предприятия в условиях кризиса: *авторефер. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05*. СПб., 2009. 17 с.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ХІV від 16.07.1999 р. (у редакції від 03.01.2017 р.) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. **Еремина Е. В.** Организационно-методическое обеспечение диверсификации машиностроительных предприятий: *автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05*. Иваново, 2011. 24 с.
8. **Перегида С. Ф.** Організаційно-економічний механізм диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств: *дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04*. Житомир, 2015. 215 с.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99/print1453804366007140>
10. Наказ Міністерства фінансів України «Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства» № 635 від 27 червня 2013 р. URL: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1

REFERENCES

- Eremina, E. V. "Organizatsionno-metodicheskoye obespecheniye diversifikatsii mashinostroitelnykh predpriyatiy" [Organizational and methodological support of diversification of machine-building enterprises]. *Avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2011.
- Korinko, M. D. "Kontrol ta analiz diialnosti subiektiv hospodariuvannya v umovakh yii dyversyfikator: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia" [Control and analysis of activities of economic entities in the conditions of diversification: theory, methodology, organization]. *Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.09*, 2008.
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99/print1453804366007140>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1
- Manokhina, E. E. "Diversifikatsiya proizvodstva kak forma realizatsii strategii promyshlennogo predpriyatiya v usloviyakh krizisa" [Diversification of production as a form of realization of strategy of industrial enterprise in crisis conditions]. *Avtorefer. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2009.
- Perhuda, Ye. F. "Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm dyversyfikator diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv" [Organizational and economic mechanism for diversification of activities of agricultural enterprises]. *Dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04*, 2015.
- Roshko, N. B. "Osoblyvosti obliku turystychnykh posluh, obumovleni spetsyfikoio turystychnoi diialnosti" [Features of the accounting of tourism services due to specific tourist activities]. *Ekonomichni nauky*, no. 6 (2010): 228-236.
- Shliakhtych, T. V. "Osoblyvosti orhanizatsii obliku turystychnoi diialnosti" [Peculiarities of organization of accounting of tourism activities]. *Upravlinnia rozvytkom*, no. 9 (2014): 31-33.
- Vysochan, O. S. *Kontseptualizatsiia rozvytku bukhhalterskoho obliku u subiektiv, shcho zdiisniuiut turystychnu diialnist* [Conceptualization of the development of accounting, the entities engaged in tourism activities]. Lviv: Vyd-vo Tarasa Soroky, 2015.